

“KELİME İLİŞKİLENDİRME TESTİ” İLE MUHASEBE ALGISININ TESPİTİ: LİSANS ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Makale Bilgileri

Makale Geliş Tarihi : 25.03 2022
Makale Kabul Tarihi : 19.09.2022
Makale Türü : Araştırma Makalesi
DOI Numarası : 10.55322/mbbakis.1093339

Dr. Öğr. Üyesi Özlem DOĞAN*

Bibliyografik Bilgiler

Doğan, Ö. (2023). “Kelime İlişkilendirme Testi” İle Muhasebe Algısının Tespiti: Lisans Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma” *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi* (Yıl: 2023, Sayı : 68, Sayfa : 263-276)
<https://doi.org/10.55322/mbbakis.1093339>

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) tekniği ile lisans seviyesinde ilk kez “muhasebe” dersi alacak öğrencilerin bu dersle ilgili olarak bilişsel yapılarının belirlenmesidir. Araştırma İskenderun Teknik Üniversitesinde 2021-2022 Güz Dönemi’nde Havacılık Yönetimi ve Uluslararası İşletmecilik ve Ticaret bölümlerinde daha önce “Muhasebe” dersi almamış öğrencilerle yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere “muhasebe” anahtar kavramı verilmiş ve akıllarına ilk gelen 10 kelime ve ilgili bir cümle yazmaları istenmiştir. Çalışmada KİT sonucu 187 kelime 993 kez tekrar edilmiş ve toplam 93 cümleye ulaşılmıştır. Katılımcıların anahtar kavrama verdikleri cevaplar incelendiğinde en fazla “para, hesap, gelir-gider, matematik, vergi, hesaplama” kelimelerinin tekrar edildiği tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda öğrencilerin dersle ilgili olumlu- olumsuz ön öğrenmelerinin tespiti için KİT kullanılabileceği ve bu sayede öğrencilerin derse ilgilerini artıracak öğrenme ortamlarının hazırlanmasına katkı sağlayacağı yorumu yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Eğitimi, Muhasebe, Kelime İlişkilendirme Testi, Bilişsel Yapı, Hazır Bulunuşluk

Jel Kodlar: M40, M41

* İskenderun Teknik Üniversitesi, Barbaros Hayrettin Gemi İnşaatı ve Denizcilik Fakültesi, Denizcilik İşletmeletti Yönetimi Bölümü, ozlem.dogan@iste.edu.tr;http://orcid.org/0000-0002-5752-9031

DETERMINING THE PERCEPTION OF ACCOUNTING WITH THE “WORD ASSOCIATION TEST”: A RESEARCH ON UNDERGRADUATE STUDENTS**ABSTRACT**

The aim of this study is to determine the cognitive structures of the students who will take the “accounting” course at the undergraduate level with the Word Association Test technique. The research was conducted with students who had not taken an “Accounting” course in business departments. The students participating in the research were given the keyword “accounting” and were asked to write the first 10 words that came to their minds and form a sentence about the key concept. In the study, 187 words were repeated 993 times as a result of the word association test and a total of 93 sentences were reached. When the answers given by the participants to the keyword were examined, it was determined that the words “money, account, income-expense, mathematics, tax, calculation” were mostly repeated. As a result of the study, it has been commented that the Word Association Test can be used to determine the positive-negative pre-learning of the students about the lesson and that it will contribute to the preparation of learning environments that will increase the students’ interest in the lesson.

Keywords: Accounting, Word Association Tests, Accounting Education, Cognitive Structure, Readiness.

Jel Codes: M40, M41.

1. GİRİŞ

İşletmelerde finansal nitelikteki bilgilerin kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenmesi, finansal tablolar haline getirilerek analiz edilmesi ve yorumlanması süreci muhasebe bilim ve sanatı olarak tanımlanmaktadır. Bir bilgi sistemi olarak muhasebe, işletmelerin belirlenen hedeflere ulaşma noktasındaki başarısını ölçmek, geleceğe ilişkin karar alma süreçlerinde veri sağlamak, yeni finansal analiz ve teknikleri kullanabilmek gibi işlevlere sahiptir. İşletmelerde bu muhasebe biriminin işlevlerini yerine getirilebilmesi alanda eğitim almış personel istihdamı ile mümkündür. Muhasebe bilgi sisteminden sağlıklı bilgiler alabilmek ve kullanabilmek muhasebe eğitiminin kalitesi ve standartlarının artırılması ile sağlanabilir.

Muhasebe biliminin gelişmesi muhasebe eğitiminin de yeni bakış açılarıyla ele alınmasını sağlamış ve yeni yöntemler geliştirilmiştir. Etkin bir muhasebe eğitimi, öğrenme ve öğretme süreçleri içerisinde hem bilgiyi aktarabilme hem de bilgileri kullanabilme becerisi gerektirmektedir. Muhasebe eğitiminin amacı esas olarak, öğrenciye işletme kararlarında etkili olacak bilgilerin saptanması, ölçülmesi, işlenmesi, kayıtlara alınması, doğruluğunun tespit edilmesi, özetlenerek rapor haline getirilmesi ve işletme kararlarında kullanabilme bilgi ve becerisi kazandırmaktır (Aysan, 1979:250).

Genel olarak “muhasabe” mesleği, sıradan, sıkıcı ve kuralcı bir iş olarak akıllara gelmektedir. Essex Üniversitesi Psikoloji bölümü öğretim üyesi Dr. Wijnand Van Tilburgtarafından yapılan dünyanın en sıkıcı meslekleri araştırmasında “Muhasabe” mesleği ikinci sırada yer almaktadır (www.euronews.com.tr). Bunun en önemli sebebi, muhasabe mesleğinin ve bu mesleği icra edenlerin sadece defter tutan, sıkıcı, monoton ve sürekli tekrarlanan hesap işleriyle uğraşan kişiler olduğu yönündeki toplumsal algılardır. Bu önyargılar öğrencilerin “muhasabe” mesleğine yönelik algılarını da şekillendirmekte ve “Muhasabe” dersine olan ilgilerini olumsuz etkilemektedir (Erol ve Demirel Utku, 2015:138). Zhang ve Tseng (1999) çalışmalarında, muhasabe derslerini önemli ve faydalı bulan öğrencilerin, muhasabecilerin genellikle şirketlerde üst düzey görevlerde bulduklarını düşünmelerine rağmen dersin zor ve sıkıcı olduğu konusunda hemfikir olduklarını ortaya koymuştur. Öğrencilerin, “muhasabe” mesleği ile ilgili olarak olumsuz algı ve tutumları tespit ederek ortadan kaldırmak ve derslere olan ilgilerini artırmak, dersin amacına ulaşması açısından önemli katkı sağlayacaktır. Dersi veren öğretim elemanı tarafından derse başlamadan önce yapılacak bu çalışma sayesinde, öğrencilerin dersle ilgili bilişsel yapılarını tespit etmek mümkün hale gelmekte ve bu doğrultuda öğrencilerin olumlu görüşler geliştirilebilmesi için dersin içeriği şekillendirilebilmektedir. Öğrencilerin derse karşı olumlu algılar geliştirmeleri daha başarılı olmalarını sağlayacak ve öğretim elemanlarının da farklı öğretim teknik ve materyal geliştirmelerine de aracılık edecektir. Aygün ve Gerekan (2012) çalışmalarında öğrencilerin, dersle ilgili olarak olumlu algılar geliştirdiği takdirde daha başarılı olduklarını olumsuz algılarda ise başarının düştüğünü tespit etmiştir (Aygün ve Gerekan, 2012:50).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde muhasabe eğitimini konu alan farklı yaklaşım tarzlarının benimsendiği birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Öğrencilerin muhasabe dersleriyle ilgili olarak algılarını tespit etmeye yönelik çalışmalar genel olarak metaforik yaklaşımın kullanıldığı ve anket tekniği ile öğrencilerin görüşlerinin elde edildiği çalışmalardan oluşmaktadır. Bu çalışmalarda öğrencilerden, “Muhasabe” dersini renk, hayvan, besin, mevsim, oyun, çiçek, eşya olarak “Muhasabe bir ..... olsaydı, ... olurdu. Çünkü .....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Öğrencilerin kullandıkları metaforik kavramlar analiz edilmiş, muhasabe dersleri ile ilgili algıları olumlu ve olumsuz olarak “zor, sıkıcı, karmaşık, gerekli, önemli, faydalı, dikkat ve çalışma gerektiren, kurallı, düzenli, sistematik, zeka gerektiren, parayla ilgili olan” kelimeleri ile tanımlanmıştır (Fidan ve Ağırbaş, 2020; Kurnaz ve Batır, 2019; Fidan, 2019; Sekizsu ve Arslan, 2020; Akpınar ve Yıldız, 2018; Güler vd., 2016).

Muhasabe dersleri ile ilgili öğrenci algılarının tespit edilmesine yönelik diğer çalışmalarda anket tekniği ile veri toplanmış ve analiz edilmiştir. Bu çalışmalarda kullanılan ölçekler, öğrencilerin demografik bilgilerinin yanı sıra dersle ilgili algılarını yansıtmalarını sağlayacak ifadelerden oluşmuştur. Çalışmalarda anket tekniği ile veriler toplanmış, SPSS programında çeşitli testler (T Testi, Anova, Ki-Kare, Pearson-Mayer vb.) kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma sonuçları metaforik yaklaşımla yapılan çalışmalarla benzerlik göstermekte olup öğrencilerin genel olarak muhasabe derslerine karşı olumsuz bir algı içerisinde oldukları tespit edilmiştir. Öğrencilerin olumsuz algıları daha çok, muhasabe derslerinde başarılı olmanın daha fazla çaba ve zaman gerektirmesi, matematik gibi zor olan diğer disiplinler olan ilişkisi, kaygı seviyelerinin yüksek olması gibi sebeplerden kaynaklanmaktadır (Aygün ve Gerekan, 2012; Güney, 2017; Gör, 2017; Ertuğrul ve Özdemir, 2014; Kızıl vd, 2015; Demirel Utku ve Erol, 2015;

Tuğay, 2014; Geiger ve Ogilby, 2000; Karadavar ve Paça, 2019; Varıcı ve Bulut, 2015, Tepeli ve Kayıhan, 2015).

KİT'in kullanıldığı çalışmalara yönelik yapılan yazın taramasında daha çok eğitim bilimleri konularının ele alındığını söylemek mümkündür. Öğretmen adaylarının “AIDS (Ekici ve Kurt, 2014), Sosyal Bilimler ve Sosyal Bilgiler (Deveci, Köse ve Bayır, 2014), Atatürk İlkeleri (Işıklı ve Göz, 2011), Eğitim Programları (Altıntaş, Kabaran ve Kabaran, 2018), Kütle ve Ağırlık (Balbağ, 2018), Hız ve Sürat (Balbağ, 2018)” gibi kavramlara yönelik KİT aracılığıyla ilgili konuya yönelik bilişsel yapıların değerlendirilmesi yapılmıştır. Sosyal bilimler alanında KİT kullanılarak yapılan çalışmalar tarandığında “Organik Gıda (Onat ve Keskin, 2019), Sürdürülebilir Turizm (Keskin ve Örgün, 2015), Gastronomi (Keskin, Örgün ve Akbulut, 2017), Sosyal Medya (Doğan, Güngör ve Güngör, 20018) kavramlarına yönelik yapılmış çalışmalara rastlamak mümkündür.

Muhasebe eğitiminde “muhasebe” kavramına yönelik KİT'in kullanıldığı çalışmalar oldukça sınırlıdır. Ay (2011) çalışmasında meslek yüksekokulu seviyesinde daha önce muhasebe dersi almış 119 öğrenciyi KİT uygulamıştır. Öğrencilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda “muhasebe, bilanço, hesap, maliyet, stok, borç, alacak, zarar, finans” kavramları kullanılarak frekans tabloları ve kavram haritaları oluşturulmuştur. Muhasebe ile ilgili “hesap” kavramında yüksek frekans ve kavramlar arasında ağ şeklinde bir ilişki tespit edilmiştir.

Allahverdi, Alagöz ve Ortakarpuz (2018) tarafından yapılan çalışmada, muhasebe eğitiminde bilişim teknolojileri kullanımının bilişsel yapı üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışma kapsamında daha önce muhasebe eğitimi almış ve muhasebe bilgisi ortalaması 3,29 olan 7 öğrenci arasında yapılmıştır. Öğrencilere eğitim öncesi ve sonrası 10 kavramdan oluşan “muhasebe bilgi sistemi, katma değer vergisi, cari borç, raporlar, makbuz, kar-zarar, hesap, entegrasyon” KİT formu uygulanmıştır. Testler arasında öğrencilere bilgi teknolojileri eğitiminin yanı sıra muhasebe eğitimi de verilmiştir. Testte verilen cevaplar analiz edilerek en sık kullanılan kavramlarla kavram haritaları oluşturulmuştur. Çalışma sonucunda, KİT'lerin özellikle dersler için bir tanı aracı olarak kullanılabilmesi ve bu test sonuçlarına göre öğretim elemanlarının kullanacakları eğitim stratejilerinin belirlenebileceği ortaya konulmuştur.

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu çalışmada, lisans seviyesindeki öğrencilerin “Muhasebe” derslerine yönelik bilişsel yapılarının değerlendirilmesi amacıyla nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın amacı, önemi, yöntem ve bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Alan yazın incelendiğinde, “Muhasebe” derslerini ilk kez alacak öğrencilerin olumsuz ön öğrenmelere sahip olabileceğini ortaya koymuştur (Hartweel vd, 2005; Aygün ve Gerekan, 2012; Kızıl vd., 2015). Martinis ve Tidd (2011) çalışmalarında “Muhasebe” dersini ilk kez alan öğrencilerin bu dersten başarılı olabilmeleri için ders ile ilgili olumlu algılarının önemli olduğunu belirtmişlerdir. “Muhasebe” derslerine karşı ön yargılı olan öğrenciler dersi algılamakta sıkıntı yaşayabilecekler ve bu durum ders başarısını etkilemesinin yanı sıra mesleki hayatlarına da sirayet edebilecek bir olumsuzluğa sebep olabilecektir (Özbirecikli ve Kakilli, 1998). Çelenk vd. (2010) çalışmalarında, ilk muhasebe derslerinin oldukça

önemli olduğu, ilk derste öğrenciye muhasebe dersinin sevdirmesi ve bu dersin işletmeler için önemi hakkında bilgi verilerek farkındalık yaratmanın ilerleyen muhasebe dersleri için (yönetim muhasebesi, mali tablolar analizi, finansal yönetim, maliyet muhasebesi) daha olumlu bir ders ortamı yaratacağı ve başarıyı olumlu etkileyeceğini belirtmiştir.

Bu çalışmanın amacı, daha önce muhasebe eğitimi almamış lisans öğrencilerinin KİT aracılığıyla “Muhasebe” dersi ile ilgili bilişsel yapılarının değerlendirilmesidir. Burada çalışma konusunu oluşturan “Muhasebe” dersiyle kastedilen ders planlarında “Temel Muhasebe, Muhasebe I-II, Finansal Muhasebe” olarak isimlendirilen Temel Muhasebe dersidir. Bu çalışmada kavram karmaşası yaratmamak amacıyla sadece “Muhasebe” dersi olarak ifade edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrenciler, İskenderun Teknik Üniversitesi’nde lisans seviyesinde 2021-2022 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi’nde daha önce lise ya da ön lisans ve lisans seviyesinde herhangi bir “Muhasebe” dersi almamış (dersi alttan alanlar çalışmaya dahil edilmemiştir) Lojistik ve Uluslararası İşletmecilik ve Ticaret bölümlerinde öğrenim gören 110 öğrenciden oluşmaktadır. KİT formu, “Muhasebe” dersi ile ilgili olarak öğrencilerin ön öğrenmelerini ve algılarını tespit edebilmek için Muhasebe dersinin ilk saatinde yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen sonuçların analiz edilmesiyle, öğrencilerin “Muhasebe” dersi ile ilgili olumlu ve olumsuz algılarının tespit edilmesi ve bunun sonucunda derse karşı olumsuz tutum geliştirmelerinin önüne geçilerek ders başarısına katkı sağlanacaktır. Ayrıca derse giriş aşamasında yapılan KİT, öğrenci merkezli öğrenme ortamlarının hazırlanması, öğrencilerin belleğindeki kavramlar arasındaki ilişkileri de kapsayan görsel hafızaya yönelik öğretim tekniklerinin geliştirilmesi noktasında fayda sağlayacaktır.

3.2. Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Bu kapsamda öncelikli olarak kuramsal çerçeveyi oluşturmak amacıyla doküman incelemesi yapılmış, yazın taraması yapılarak elektronik bilimsel yayınlar incelenmiştir. İkinci olarak araştırmada veri toplamak amacıyla KİT uygulanmıştır.

Öğretmenler öğrencilerinin bir konu hakkındaki bilişsel yapılarını tespit ettikleri takdirde, neyi nasıl öğretebilecekleri ile ilgili olarak daha uygun yöntem ve teknikler seçebileceklerdir. Bu amaçla, yapılandırmacı öğretim yaklaşımında öğrencilerin belirli bir konuda hazır bulunuşluklarını ve hafızalarındaki kavramsal yapıları öğrenmek için bazı stratejiler geliştirilmiştir. Bu stratejiler, her öğrencinin kendi düşüncelerini hem bireysel olarak hem de tüm sınıfla paylaşma imkanı vermenin yanı sıra öğretmene de öğrencilerin taşıdıkları bilişsel yapıyı, kavram ve düşünceleri keşfetme imkanı vermektedir. Öğrencilerin bilişsel yapılarını değerlendirmeye yarayan bu stratejiler arasında KİT, yapılandırılmış grid, dallanmış ağaç, kavram haritaları ve V diyagramları yer almaktadır (Kaya ve Akış, Bahar, 2010; Bahar ve Özatlı, 2010:10).

KİT, kişilerdeki bilişsel yapıyı ve bu yapıdaki bilgi ağını çözümlenerek uzun dönemli hafızada yer alan kavramlar arasındaki ilişkileri tespit etmek amacıyla yaygın bir şekilde kullanılan ve öğrencilerin derslere daha aktif katılımını sağlayan eski tekniklerden biridir (Bahar ve Özatlı, 2010:10).

Bu çalışmada KİT, lisans seviyesinde ilk kez “Muhasebe” dersi alan farklı bölümlerden 110 öğrenciye uygulanmıştır. KİT, 2 bölüm halinde, ilk bölümde “muhasebe” kelimesinin 10 kez alt alta yazılması ikinci bölümde ise “Muhasebe .....

ğu çalışma sayfası kullanılarak yapılmıştır. Kelimenin 10 kez alt alta yazılmasının sebebi, zincirleme cevap riskini engellemektir. Aksi takdirde öğrenci anahtar kavram yerine son yazdığı kavramın aklına getirdiklerini yazabileceğinden bu da testin farklı bir yöne akmasına sebep olabilmektedir (Polat, 2013: 104, Örgün ve Akbulut, 2017:257). Literatürde yer alan benzer çalışmalarda katılımcılara 30 saniye süre verilmesi en uygun süre olarak belirlendiğinden bu çalışma için de uygun süre olarak kabul edilmiştir (Kaya ve Akış, 2010; Keskin ve Örgün, 2015, Keskin, Örgün ve Akbulut 2017; Allahverdi, Alagöz ve Ortakarpuz, 2018; Ay, 2011).

KİT uygulanmadan önce, çalışmayla ilgili olarak öğrencilere kısaca bilgi verilmiş ve gereken açıklamalar yapılmıştır. KİT formu, İskenderun Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 28.02.2022 tarihli 02 no.lu toplantı kararında uygun bulunmuştur.

3.3. Bulgular

KİT formu 110 öğrenciye uygulanmış, çalışma sonucunda öğrencilerin anahtar kavram karşılığında verdiği her cevap tek tek ele alınmış ve anlamsal ilişkilerine göre kategorize edilmiştir. Çalışma kapsamında 187 farklı kelime toplam 993 kez tekrar edilmiş ve 93 cümle kurulmuştur. Çalışma evreninde yer alan kelime sayısı $110 \times 10 = 1100$ olarak hesaplandığında $993/1100 = 90$ (% 90), cümleler için ise $93/110 = 84,5 \approx 85$ (% 85) bir cevaplama oranına ulaşılmıştır. Öğrencilerden anahtar kavrama verdikleri cevaplar ve tekrar sayısına göre frekans tablosu hazırlanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların “Muhasebe” Dersiyle En Çok İlişki Kurulan Kelimeler ve Frekans Değerleri

Kelimeler	Frekans	%
Para	106	10,6
Hesap	55	5,5
Gelir- Gider	48	4,8
Matematik	31	3,1
Vergi	29	2,9
Hesaplama	25	2,5
Banka	22	2,2
Kar-Zarar	21	2,1
Belge	16	1,6
Bilgisayar	16	1,6
İşletme	15	1,5
Şirket	15	1,5
Maaş	14	1,4
İşlem	14	1,4
Evrak	13	1,3

Katılımcıların “muhasabe” dersiyle ilgili verdikleri cevaplar incelendiğinde en çok bağ kurduğu kelimeler “para (106), hesap (55) ve gelir-gider (48)” olarak tespit edilmiştir. Ayrıca matematik (%3,1), vergi (2,9), hesaplama(%2,5), banka (2,2), kar-zarar (2,1), belge ve bilgisayar (%1,6), öğrencilerin “muhasabe” kavramıyla ilgili olarak kullanılan kelimeler arasında yer almıştır.

Tablo 2. Katılımcıların “Muhasebe” Dersiyle En Az İlişki Kurulan Kelimeler ve Frekans Değerleri

Kelimeler	Frekans	%
Zengin	2	0,2
İthalat-İhracat	2	0,2
Tüketim	2	0,2
Harcama	2	0,2
Tasarruf	2	0,2
Ajanda	2	0,2
Teknoloji	1	0,1
Nesnellik	1	0,1
Fiyat	1	0,1
Karpuz	1	0,1
Kayıısı	1	0,1

Tablo 2’de katılımcıların “Muhasebe” dersiyle en az ilgi kurdukları kelimeler yer almaktadır. Bu kelimeler incelendiğinde daha çok parasal işlemlerle ilişkili kelimelerin kullanıldığı olduğu yorumunu yapmak mümkündür. Muhasebe derslerinde parasal işlemler ders içeriğinde önemli bir yere sahip olmasına rağmen bu kelimelerin “Muhasebe” dersleriyle ilişkisi oldukça azdır.

Muhasebe, işletmelerin finansal işlemleriyle ilgili olarak konuşma dilidir. İşletmelerle ilgili her türlü finansal bilgi muhasebe diline özgü kavramlar kullanılarak konuşulur. Muhasebe eğitimi sırasında kullanılan alana özgü bu kavramlar aynı zamanda bu dilin öğrencilere öğretilmesini de kapsamaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde KİT sonucu elde edilen kelimeler muhasebe diliyle yakından ilgili, ilgili, uzak ilgili ve ilgili değil olarak gruplandırılmıştır. Katılımcıların kullandıkları kelimelerin “Muhasebe” dersi ile yakınlık ilişkisi ders içeriğinde tekrar edilme sıklığı dikkate alınarak belirlenmiştir.

Tablo 3: Katılımcıların Muhasebe Kavramıyla İlişki Kurdukları Kelimelerin Muhasebe Dersi İle İlgili Düzeyleri ve Sayıları

İlgi Düzeyleri	Kelimeler	F	%
Doğrudan İlgili	Para, gelir-gider, vergi, belge, işletme, şirket, evrak, sayı, kasa, vergi dairesi, alış-satış, tablo, fabrika, KDV, program, matrah, geçici vergi, muhtasar, stopaj, sermaye, hesap, hesaplama, kar-zarar, fatura, mali müşavir, denetim, hesaplaşma, zaman, kontrol, kayıt, muhasebeci, bilanço, fiş, bilgi, defter, yevmiye defteri, maliye, eğitim, danışmanlık, mükellef, hukuk, bilgisayar, iş, senet, borç, alacak, çek, kod, kaynak, güvenilir insan, belirlemek, harcama, teknoloji, nesnellik, fiyat, karar.	63	33,6
İlgili	Matematik, banka, ders, maaş, ticaret, okul, faiz, alışveriş, kredi, iş yeri, makbuz, dükkan, bölüm, doküman, üniversite, ciro, iban, excel, tahsilat, kazanç, işlem, devlet, hesap makinesi, düzen, dosya, kurum, yönetim, sistem, dekont, yazar kasa, rapor, işleyiş, öğrenme, ofis, düşünmek, meslek, mali işler, tutar, miktar, ödeme, mal, araştırma, dil, hoca, değer,döviz	49	26,2
Dolaylı İlgili	Tazminat, Word, grafik, prim, kalem, idare, hisse, ekstre, z raporu, istatistik, enflasyon, borsa, işçi, yatırım, insan, kitap, müşteri, netice, kritik, anlamak, ithalat-ihracat, tüketim, ajanda, artış, haciz, sorumluluk, çözüm, üretmek, patron	30	16
Uzak İlgili	Para sayma, bitcoin, ingilizce, huysuz, izin, sıkıntı, sıra numarası, emek, çalışmak, stres, sıkıntı, ciddiyet, çıkış, sendika, güç, zorluk, insan ilişkileri, market, gömlekli insan, konuşma, taşıt, sipariş, birikim, eşya, beyin, hayat, ayakkabı, iletişim, sabır, sigorta, gözlük, telefon, karmaşa, tartışma, zarf, zengin, karpuz, kayısı, kayıp, tanıtım, inşaat, öğrenci, pazar, liman.	45	24

Katılımcıların teste verdikleri cevaplar incelendiğinde, önemli bir kısmının “Muhasebe” dersi ile doğrudan ilgili ve ilgili (%59,8) olduğu tespit edilmiştir. Bu durum öğrencilerin derse hazır bulunuşlukları açısından olumlu bir gösterge olarak sayılabilir. Çalışmada öğrencilerin verdikleri cevapların “Muhasebe” derslerinde kullanılan kelimelere yakın olması öğrencilerin dersi daha kolay ve hızlı kavramalarını sağlayacak ve ders başarısının artmasına katkıda bulunacaktır. Katılımcıların verdikleri cevaplar içerisinde “Muhasebe” dersi ile ilgili olumsuz duygu barındıran kelimeler de yer almaktadır. Bunlar arasında, “sıkıntı, stres, karmaşa, güç, hız, tartışma, beyin, hayat, sorumluluk” gibi kavramlar öğrencilerin derse karşı olumsuz ön öğrenmelere sahip olduğunu göstermektedir. Bu durumda öğrencilerin bu ön yargılarını kırmak ve derse olan ilgilerini kaybetmemeleri için dersi veren öğretim elemanının önlemler alması gerekmektedir.

Çalışmanın ikinci kısmında, katılımcıların “Muhasebe” dersi ile ilgili olduklarını düşündükleri cümleler yer almaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerden toplam 93 cümle elde edilmiştir. Bu cümleler incelendiğinde, 55 cümle (%60) “Muhasebe” ile doğrudan ilgili, 38 (%40) cümle ise dolaylı ilgili ve hatalı bilgi içeren cümleler olduğu tespit edilmiştir. “Muhasebe” dersi ile doğrudan ilgili cümlelere örnekler:

K1: Muhasebe vergileri düzenleme işidir.

K3: Bir firmanın sattığı malzemenin satış bilgilerini faturalandırıp işleme almasıdır.

K8: Bir işletmenin borcu, vergisi, stopajı vs. gibi işlerinin görüşülüp danışıldığı yerdir.

“Muhasebe” ile dolaylı ilgili cümlelere örnekler:

K10: Bir yerin veya kurumun ekonomik koşullarını takip eden bir meslektir.

K56: Para akışında yardımcı bir durumdur.

K68: Bir konuyu belli belgelerle günü gününe denetlenmesi.

K74: Paranın bir düzen içerisinde yıllık rakamlara yansıtılarak oluşturulması.

K48: Ele alınan konuyu istatistiklere dayanarak inceleyen bilim dalıdır.

K93: Muhasebe şirketin kalbidir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin yazdıkları cümleler kullanılan kelimeler dikkate alınarak incelendiğinde, en çok kullanılan kelimeler “hesap (28), gelir-gider (22), kayıt (16), para (13), vergi (8)” olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin “Muhasebe” dersiyle ilgili kullandıkları kelimeler ile cümle içerisinde kullandıkları kelimeler benzerlik göstermekte olup, öğrencilerin cümleler içerisinde farklı olarak “gelir-gider ve kayıt” kelimelerini daha çok olarak kullandıkları tespit edilmiştir. Öğrencilerin KİT formuna yazdıkları cümleler içerisinde olumsuz tutum barındıran cümle sayısı oldukça azdır. Genel olarak “Muhasebe” dersleri, öğrencilerde daha çok “karmaşıklık düzene oturtan bir sistem, parayla ilgili olan ve gelir-gider ifade eden her şey” olarak ifade edilmekte ve öğrencilerde düzenli olma duygusu uyandırmaktadır.

4. SONUÇ

Çalışma kapsamında ilk kez “Muhasebe” dersi alan öğrencilerin ön öğrenmelerini tespit etmek amacıyla 110 kişiye kelime ilişki testi uygulanmıştır. Öğrencilerin KİT formunda “Muhasebe” anahtar kavramına karşılık olarak 10 farklı kelime ve bir cümle yazmaları istenmiştir. KİT sonucunda anahtar kavrama karşılık 187 farklı kelime 993 kez tekrar edilmiş ve 93 cümle kurulmuştur. Anahtar kavrama karşılık olarak yazılan kelimeler incelendiğinde, önemli bir kısmının (%60) “Muhasebe” dersleri sırasında öğrenilen kavramlar arasında yer aldığı görülmektedir. Buradan hareketle, öğrencilerin “Muhasebe” dersleri için ön öğrenmelerinin bulunduğu ve öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerinin yüksek olduğu yorumunu yapmak mümkündür. Ancak, öğrencilerin kullandıkları “sıkıcı, stres, beyin, düşünmek, karmaşa, zorluk, sıkıntı” gibi kelimeler “Muhasebe” dersi ile ilgili öğrencilerin olumsuz algılarını temsil etmektedir. Benzer çalışma sonuçları da öğrencilerin derse karşı olumsuz algılarının ders başarılarını ve meslek hayatlarını etkileyebileceğini ortaya koymuştur. Buradan hareketle, öğrencilerin dersle ilgili olumsuz

algularını yıkmak amacıyla işletmelerde “Muhasebe” biriminin yeri ve önemi hakkında bilgilendirme yapılabilir.

Çalışma kapsamında öğrencilerin “Muhasebe” anahtar kavramı ile ilgili muhasebenin “karmaşıklığı düzene sokan, işleyiş sağlayan ve bir sistem oluşturan bir yapı olarak işletmeler için hayati bir unsur” olarak görüldüğü algısı mevcuttur. Bu durumdan hareketle öğrencilerin dersin ehemmiyeti konusunda daha motive olduğu yorumunu yapmak mümkündür.

KİT’in ikinci bölümünde 93 cümle incelenmiştir ve önemli bir kısmının (%60) “Muhasebe” dersi ile ilgili olduğu görülmüştür. Çalışmanın bu bölümünde de kelime bölümünde ki ifadelerle benzer olup daha az olumsuz yargı bildiren kelimeler kullanıldığı tespit edilmiştir. Burada dersi veren öğretim elemanına büyük sorumluluklar düşmektedir. “Muhasebe” derslerinin ilk süreçlerinin öğrenme açısından kritik olması sebebiyle, öğrencilerin derse ilgisi çekilerek, sevecen ve sakin bir ders ortamında bireysel öğrenme farklılıklarını dikkate alarak ve eğitim teknolojileriyle zenginleştirilmiş bir içerik ile derslerle ilgili olumsuz tutum kazanmanın önüne geçilebilecektir (Can vd., 2012; Dinç ve Çankaya, 2009; Kutluk vd., 2011, Chonko vd., 2002).

Ay (2010) ve Allahverdi vd. (2018) çalışmalarının sonuçlarına göre, “Muhasebe” kavramıyla yüksek korelasyon gösteren kelimeler arasında “hesap, borç-alacak, kar-zarar, vergi” ifadeleri yer almaktadır. Bu çalışmada da benzer olarak yüksek frekansa sahip kavramlar “para, hesap, gelir-gider, vergi” olarak tespit edilmiştir. Bu çalışma, daha önce “Muhasebe” dersi almamış öğrencilerle gerçekleştirilmesi sebebiyle diğer çalışmalardan farklılaşmıştır.

Çalışma sonucunda, “Muhasebe” derslerini ilk kez alacak öğrencilerin algularının tespit edilmesinin önemli olduğu ve KİT’in burada bir ölçme aracı kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin dersle ilgili olarak olumsuz ön öğrenmelerinin ders başarısına ve mesleğe bakışına yönelik etkileri dikkate alındığında ilk derste yapılacak bir algı analizi dersi veren öğretim elemanı için öğrenciyi tanıma adına önemli bir adım olacaktır.

KAYNAKÇA

- Allahverdi, M., Alagöz, A., ve Ortakarpuz, M. (2018). The use of information technology in accounting education and observation of conceptual change through word association test. In *International Scientific Symposium "Economics, Business ve Finance"*. 100-110.
- Altıntaş, S., Kabaran, G. G., ve Kabaran, H. (2018). Öğretmen adaylarının eğitim programı kavramına ilişkin bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testi ile belirlenmesi. *Turkish Studies, Vol. 13/4*, 1397-1411.
- Ay, M. (2011). Conceptual frameworks of university students regarding accounting. *African Journal of Business Management, 5*, 1570-1577.
- Aygün D, Gerekan B. (2012). Muhasebe dersini ilk defa alan öğrencilerin derse yönelik algılarının tespiti: Karşılaştırmalı bir alan Araştırması. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 18*, 48 - 63.
- Aysan, M. (1979), Türkiye’de muhasebe eğitimi nasıl yapılmalıdır? I. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Muhasebe Enstitüsü, Marmaris.
- Balbağ, M. Z. (2018). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının hız ve sürat kavramlarına ilişkin bilişsel yapıları: Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) uygulaması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 33*, 38-47.
- Balbağ, M. Z. (2018). Fen bilgisi öğretmen adaylarının kelime ilişkilendirme testi (KİT) kullanılarak kütle ve ağırlık kavramlarına ilişkin bilişsel yapılarının belirlenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi, 3(1)*, 69-81.
- Can, A.V., Karaca, N., Akyel, N. ve Demirci, S.D. (2012). Evaluating the fitness of lecturing with powerpoint presentations for accounting education - research at Sakarya University. 3rd International Conference on New Horizons in Education –INTE 2012. *Social and Behavioral Sciences. Vol. 55*, No: 5, 128-137.
- Chonko, L.B., J.F. Tanner, ve R. Davis. (2002). What are they thinking? students’expectations and self assessments. *Journal of Education for Business, 77*, 5, 271–281.
- Çelenk, H., Atmaca M. ve Horasan E. (2010). Marmara Üniversitesi’nde muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe alanına bakış açılarının değerlendirilmesine yönelik bir araştırma. *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Hakemli Dergisi, 9(33)*, 159-171.
- Deveci, H., Köse, T. Ç., ve Bayır, Ö. G. (2014). Öğretmen adaylarının sosyal bilimler ve sosyal bilgiler kavramlarına ilişkin bilişsel yapıları: kelime ilişkilendirme testi uygulaması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 16*, 101-124.
- Dinç, E., Çankaya, F. (2009). Powerpoint ve klasik usulde muhasebe eğitimi alan öğrenciler arasındaki farklılıkların tespiti: Karadeniz Teknik Üniversitesinde bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17 (1)*, 28 – 52.
- Doğan, S., Güngör, M. Y., ve Güngör, O. (2018). Turizm meslek yüksekokulu öğrencilerinin sosyal medyaya yönelik bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla incelenmesi. *Turizm Akademik Dergisi, 5(1)*, 166-176.
- Erol, İ., Demirel Utku, Burcu (2015), Finansal Muhasebe Dersinde Öğrencilerde Oluşan Kavram Yanılgılarının İncelenmesi, *International Journal of Social Sciences and Education Research, 1(4)*, 1307-1319.
- Erol Fidan, M. (2019). Lisans öğrencilerinin muhasebe eğitimi hakkındaki metaforik algıları: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi İİBF örneği. *Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi, 1*, 30-57.
- Ertuğrul, İ. Özdemir, S. (2014). Muhasebe dersi alan ön lisans ve lisans öğrencilerinin derse yönelik tutumlarının tespiti: Ege bölgesinde bir uygulama. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(1)*, 204.
- Ekici, G., Kurt, H. (2014). Öğretmen adaylarının “AIDS” kavramı konusundaki bilişsel yapıları: bağımsız kelime ilişkilendirme testi örneği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 183*, 267-306.

- Fidan, C. ve Ağırbaş, İ. (2020). Muş Alparslan Üniversitesi Öğrencilerinin Genel Muhasebe Algılarına Yönelik Metaforlar. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 87, 15-32.
- Geiger, M. A., ve Ogilby, S. M. (2000). The first course in accounting: students' perceptions and their effect on the decision to major in accounting. *Journal of Accounting Education*, 18(2), 63-78.
- Güney, C. (2017). Maliyet muhasebesi dersi alan öğrencilerin derse yönelik algılarının tespiti: Gazanfer Bilge Meslek Yüksekokulu örneği. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (51), 115-134.
- Hartwell C. L., Lightle S. S. ve Maxwell B. (2005). High school students' perceptions of accounting. *The CPA Journal*, 62-67.
- Işıklı, M., ve Göz, A. T. N. L. (2011). Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla öğretmen adaylarının Atatürk ilkele-rine yönelik bilişsel yapılarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 50-72.
- Karavardar A., Paça M. (2019). Muhasebe dersine ilişkin algı ve kaygı: Giresun Üniversitesi İşletme Bölümü öğrencileri üzerinde bir inceleme, *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 10(1), 73-83.
- Kaya, B., ve Akiş, A. (2015). Coğrafya öğrencilerinin "hava" kavramıyla ilgili bilişsel yapılarının kelime ilişkilendirme testi ile belirlenmesi. *Turkish Studies*. 10(7), 557-574.
- Kızıl, C., Çelik, İ. E., Akman, V., ve Danışman, D. (2015). Muhasebe dersini ilk kez alan öğrencilerin başarısına etki eden faktörlerin tespiti: Yalova Üniversitesinde bir uygulama. *İşletme Bilimi Dergisi*, 3(2), 127-165.
- Kurnaz, E. ve Eyceyurt Batır, T. (2019). Genel muhasebe dersi hakkında üniversite öğrencilerinin metaforik algıları: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi örneği. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 21 (3) , 829-854.
- Kutluk, F. A., Dönmez, A., Terzioğlu, M., Ağyar, E. (2011). Öğrencilerin muhasebe öğretim elemanlarından beklentileri üzerine bir araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, Cilt. 13, Sayı 2: 77-98.
- Keskin, E., ve Örgün, E. (2015). Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla sürdürülebilir turizm olgusunun kavramsal. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 30, 40.
- Keskin, E., Örgün, E., ve Akbulut, B. A. (2017). Gastronomi Kavramının Kelime İlişkilendirme Testi Aracılığıyla Analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 255, 267.
- Martinis, K. ve Tidd, R. (2011). Does performing additional work improve a student's accounting principles grade? First analysis. ASBBS Annual Conference: Las Vegas.
- Onat, G. & Keskin, E. (2019). Organik gıda kavramının kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla analizi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (4), 3275-3289. Özatlı, N. S., ve Bahar, M. (2010). Öğrencilerin boşaltım sistemi konusundaki bilişsel yapılarının yeni teknikler ile ortaya konması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 9-26.
- Özbirecikli, M., Kakilli, S. (1998). Muhasebe Öğretiminin Etkinliği Üzerine Bir Araştırma ve Muhasebe Öğretiminde Yöntem Önerileri. *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, Cilt:4, Sayı:1, 393-414.
- Sekizsu, B. ve Coşkun Arslan, M. (2020). Muhasebeye metaforik bir bakış açısı. *Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi*. 2(2), 167-186.
- Tepeli, Y. Ve Kayıhan, B. (2015), Muhasebe eğitimi alan öğrencilerin muhasebe mesleğine bakış açılarının değerlendirilmesi: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Örneği, *Yönetim Ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 3 (13), 138- 156.
- Tuğay, O. (2014). Muhasebe dersi alan öğrencilerin muhasebe dersine yönelik algıları ve muhasebe öğretim elemanlarından beklentileri üzerine Mehmet Akif Ersoy Üniversitesinde Bir Araştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 9(3), 49 - 68.

Utku, B. D., ve Erol, I. (2015). Lisans öğrencilerinin muhasebeye giriş dersine yönelik algılarının belirlenmesi, *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 1(3), 91.

Varıcı, İ., ve Bulut, E. (2015). Muhasebe dersine yönelik endişeler ve tutumlar: Samsun Ondokuzmayıs Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği. *Journal of Graduate School of Social Sciences*, 19(3).

Yıldız, F. Ve Yanık, A. (2013), Yükseköğretimde öğrenim gören öğrencilerin muhasebe ve finansal raporlama standartları hakkındaki algıları: ampirik çalışma, *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1 (17), 205-220.

Yusuf, G. Ö. R. (2017). Farklı eğitim programlarındaki öğrencilerin finansal muhasebe dersine ilişkin algılarına yönelik bir uygulama: Çankırı örneği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13(13), 369-380.

Zhang, R. D., ve Tseng, Y. C. (1999). The study of “accounting” learning intention for students’ non-majoring in accounting from college of business. *J. Contemp. Account*, 74, 111-115.. 74, 111–115.

<https://tr.euronews.com/2022/03/22/arast-rma-dunyan-n-en-s-k-c-insan-tipi-ve-meslekleri-s-raland> Erişim Tarihi: 10.08.2022.

Ek: Örnek KİT Formu

Muhasebe: Para

Muhasebe: Ekonomi

Muhasebe: Kontrol

Muhasebe: İş yeri

Muhasebe: Denetim

Muhasebe: Kurum

Muhasebe: Gelir Gider

Muhasebe: Vergi

Muhasebe: Fatura

Muhasebe: Muhasebeci

anım = Resmi veya resmi olmayan kuruluşların gelir, gider, vergi vb. işleri takip eden ve işini yapan iş alanı